פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زو هدريخ

גיליון 14, 1 באפריל 2020

מכונת הנשמה

הגנצים והפרצים סיפקו לממשלת הימין הקיצוני את מכונת ההנשמה לה נזקקה כדי להמשיך בדרכה הגזענית

אשליות שאינן מעוגנות במציאות, עיוורון פוליטי, אופורטוניזם ללא תקדים וללא תקנה, בגידה בבוחריהם, נטישת עקרונות, שקרנים... מה לא נאמר על אותם חברי הכנסת, ובני גנץ בראשם, שנטשו את האופוזיציה כדי להצטרף לעגלתו המקרטעת של הגזען בנימין נתניהו וחבר מרעיו?

ניתן היה למלא גיליון "זו הדרך" שלם במאמרי הגינוי, בביקורות, בפוסטים הקשים ואף בשיחות נפש שבמרכזן השאלה: "איפה טעינו?", שהתנהלו מאז יום שישי האחרון בקרב כמיליון מצביעי כחול-לבן.

מדוע ולאן אצה להם הדרך, לאותם פוליטיקאים שנשבעו "לא נשב עם החשוד בפלילים"? - שאלו מאות אלפי ישראלים. "קראו את שפתיי" אפילו הצהיר בעל השפם לשעבר, שבא להציל את מפלגתו אך הפך לקברן שלה.

"משבר ללא תקדים", "להתכנס מתחת לאלונקה", "שעה גורלית לעם ולמדינה", גמגמו הגנצים והפרצים בעת שסיפקו את מכונת ההנשמה שהייתה כה נחוצה להישרדותו הפוליטית של בנימין נתניהו ולדחיית כניסתו למעשיהו. משום מה זכורים טיעונים שכאלה בעיקר בהקשר של מלחמות (שלאחר מכן הוגדרו "מלחמות ברירה") ושל הרפתקאות צבאיות.

אך העובדות הן עקשניות. הקואליציה הרחבה תכלול כ-77 חברי כנסת, כאשר מאחורי נתניהו ניצב גוש ימין קיצוני-חרדי מגויס ואידיאולוגי של 61 מנדטים, בעוד שלרשות גנץ 15 מנדטים בלבד. גוש הימין כולל את חברי הכנסת של הליכוד, ש"ס, יהדות התורה וימינה. אליהם מצטרפים אורלי לוי-אבקסיס (עד לפני כחודש חלק מהעבודה-גשר-מרצ!) וכן צבי האוזר ויועז הנדל שערקו משורותיה של כחול לבן,

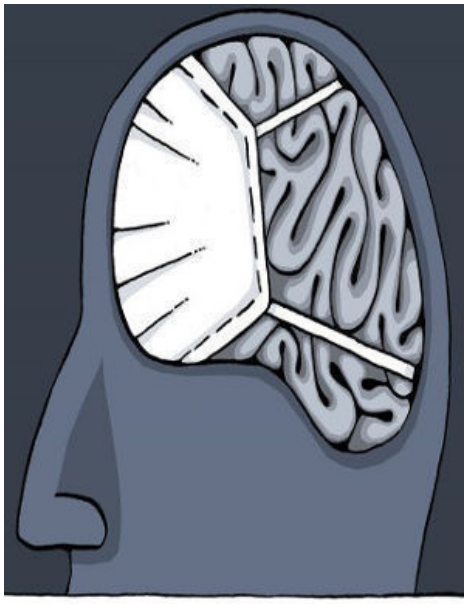

אז באופוזיציה. הגנרל גנץ מנצח על קבוצה של לא יותר מ-15 חברי כנסת מסיעת חוסן לישראל, בהם פנינה תמנו שטה שנפרדה מ"יש עתיד". לגוש זה עשויים להצטרף בהמשך עמיר פרץ ואיציק שמולי ממפלגת העבודה.

המשמעות של יחסי הכוחות בהרכב הקואליציוני שנוצר היא שנתניהו יוכל להוביל מהלכים כראות עיניו גם בניגוד למדיניות המוכרזת של גנץ. למשל, סיפוח חד-צדדי של השטחים הפלסטיניים הכבושים, או דחייה כלשהי במשפטו, או המשך המדיניות הניאו-ליברלית הקיצונית באמצעים אחרים (ר' מאמר בעמ' 3).

במצע כחול לבן כלל גנץ את ההתחייבויות הבאות: תוכנית מלחמה בשחיתות הכוללת הגבלת כהונת רה"מ לשמונה שנים; ביטול חוק ההמלצות המונע מהמשטרה לפרסם עילת סגירת חקיקה פלילית; הגדרת עבירה של הפרת אמונים בחקיקה; ושמירה על תקשורת חופשית. את כל ההצעות הללו ייאלץ גנץ לאפסן במגירות. נתניהו לא יאפשר לו ליישם אותן.

המציאות הפוליטית החדשה, בעיצומו של משבר בריאותי, כלכלי וחברתי ללא תקדים, מכתיבה לאופוזיציה העקבית תעוזה, נחישות ודבקות במטרה: ביבי חייב ללכת הביתה. הוא, ממשלתו הימנית-קיצונית ודרכם הנפסדת.

גיליון מיוחד

משבר הקורונה

עמודים 3 עד 12

דברים בשם אומרם

שר הבריאות מצא פתרון לפנדמיה

"אנחנו מתפללים ומקווים שהמשיח יבוא עד פסח, זמן גאולתנו. אני בטוח שמשיח יבוא ויוציא אותנו כפי שהשם הוציא אותנו ממצרים. בזמן לא רב כשאנחנו יוצאים לחירות ומשיח כן יבוא ויגאל אותנו מכל הצרות שבעולם".

(אתר חמ"ל, 19.3)

אבל הרב ליצמן אמר שהמשיח בדרך

"ח"כ אורי מקלב (יהדות התורה) פנה אל שר הרווחה אופיר אקוניס ושר הכלכלה אלי כהן בדרישה להחריג את מאפיות המצות ומאפיות מצות היד ולהכלילן כמפעלים חיוניים, כדי להסדיר את אספקת המצות לחג הפסח".

(הודעה לעיתונות של סיעת יהדות התורה, 18.3)

באמריקה כמו באמריקה: אוגרים נשק

"בארצות הברית כבר התרגלו לתמונות של התורים הארוכים מחוץ לרשתות המזון ולהתנפלות ההמונית על נייר טואלט, מים מינרלים וחומרי חיטוי. אלא שבימים האחרונים התברר כי הבהלה גלשה גם לחנויות כלי הנשק וציוד הלחימה - ובשבועות האחרונים נרשם שם זינוק במכירות. 'אנשים נערכים לתרחיש 'סוף העולם', הסביר בעל אתר מכירות".

(צח יוקד, "הארץ", 19.3)

אין ספק: בעת הזו צריך איש חזק

"בישראל יש כוחות אופוזיציוניים מסכלים המובלים בידי תקשורת בלתי שקולה. הם לא מתרגשים מהמצב, הם חושבים שיש צורך לתקוף את ראש הממשלה בהזדמנות זאת שהושג רוב טכני באמצעות הרשימה המשותפת כדי להפיל אותו בשיאו של משבר קיומי".

(אמנון לורד, "ישראל היום", 21.3)

עזבו הידבקות, יש דברים חשובים יותר

"ביטוח לאומי אבטלה – היה החיפוש הכי נפוץ בגוגל ישראל בשבוע החלוף"

(הודעה של גוגל, 23.3)

מקוות טהרה? ממש לא בטוח

"הממשלה אמנם החריגה את המקוואות מהתקנות המחמירות לשעת חירום, אך בפועל משרד הבריאות נמנע מלפקח על רמת התברואה בהם ואינו מבהיר מהי סכנת ההידבקות בקורונה בעת הטבילה. שתיקת המשרד והשארת ההכרעה בידי המועצות הדתיות שברשויות המקומיות גורמות למבוכה בקרב הרבנים ונשות ההלכה, שנדרשים לענות מדי יום לשאלות של מאות נשים המתלבטות בשאלת הטבילה. ממשרד הבריאות נמסר בתגובה כי מסמך המדגיש ומפרט את ההנחיות במקוואות נמצא כעת בתהליכי ניסוח".

("הארץ", 24.3)

בארגנטינה לקחו את העניין ברצינות

"שלושה מבני הקהילה החרדית בבואנוס איירס, נעצרו בגין הפעלת מקווה, לאחר שארגנטינה הורתה לכל בתי הכנסת להיסגר ביום שישי האחרון כחלק מהמאבק בהתפשטות וירוס הקורונה".

(אתר "בחדרי חרדים", 25.3)

מכתבים למערכת

באישון לילה גונבים את הדמוקרטיה

באישון לילה אישרה הממשלה פה אחד תקנות שעת חירום, המעניקות לשב"כ ולמשטרה סמכויות מפליגות לאסוף מידע, להפעיל אמצעים טכנולוגיים ולבצע מעקבים בהיקפים חסרי תקדים על אזרחים. הממשלה אישרה את התקנות במשאל טלפוני, עקפה את הדרישה לאשר את ההסדר בכנסת, ועקפה גם את החוק – שלא מסמיך את השב"כ לפעול בתחום אזרחי.

אם לא די בכך, שר המשפטים נטל לעצמו את הסמכות להכריז על מצב חירום במערכת המשפט, ולמעשה שיתק כמעט לחלוטין את פעילותה.

בחסות המאבק בהתפשטות הקורונה, פועלת הממשלה באופן אנטי דמוקרטי, כאילו אין צעד שהוא מרחיק לכת מדי במאבק במגיפה. בתגובה הגשנו שתי עתירות דחופות לבג"ץ נגד הצעדים החמורים והמסוכנים האלה.

אין ספק שהמאבק בהתפשטות הנגיף הוא הכרחי. אולם הסמכויות שניתנו לשב"כ ולמשטרה למעקב אחר אזרחים הן דרקוניות וקיצוניות, ופגיעתם של האמצעים שיופעלו בזכויות האדם גדולה בהרבה מתועלתם – בפרט לאחר שכבר הוטלו מגבלות תנועה גורפות על הציבור. צעד דומה לא ננקט בידי ממשלה דמוקרטית כלשהי. מעבר למהלך עצמו, חשוב לשים לב איך הוא נעשה – כשהממשלה פשוט רומסת את הכנסת ומתחמקת מפיקוח פרלמנטרי.

גם במסגרת המאבק החשוב בקורונה, רשויות השלטון חייבות לפעול כדין ובשיקול דעת. שרים לא יכולים ליטול לעצמם סמכויות שאין להם, ולקבוע הסדרים קיצוניים שגורמים פגיעה קשה בזכויות האדם ובהפרדת הרשויות, ושספק גדול אם היו עוברים בחקיקה. מערכת משפט עצמאית היא חיונית להגנה על זכויות אדם. הסמכות להכריז על מצב חירום במערכת המשפט, העלולה לשתק אותה כליל, חייבת להתקבל בחקיקה ולכלול מערכת של איזונים ובלמים, הגבלות והצבת גבולות, כדי למנוע ניצול לרעה של הכוח המסור לשר.

גם בעת משבר – ואולי במיוחד בעת משבר – חשוב להציב לממשלה גבולות. הדמוקרטיה נמדדת בדיוק באותם מצבים שבהם הציבור מפוחד, חשוף יום וליל לתרחישי אימה ורק מחכה עד יעבור זעם. דווקא ברגעים אלה יש לפעול בשיקול דעת ובקור רוח, לא לקבל החלטות דרקוניות וקיצוניות, ולא להרגיל את הציבור לאמצעים לא דמוקרטיים, העלולים להישאר איתנו גם אחרי שמשבר הקורונה יחלוף.

בימים אלה אנחנו באגודה לזכויות האזרח עומדים על משמר זכויות האדם והדמוקרטיה ביתר שאת, בצד מתן מידע וסיוע לקבוצות הנפגעות מהמשבר. נמשיך להגן על הזכויות של כולנו בבית המשפט, מול היועץ המשפטי לממשלה ובכל מקום שנוכל. ביחד לא ניתן לממשלה לגנוב לנו את הדמוקרטיה.

דן יקיר וגיל גן-מור, עורכי דין
האגודה לזכויות האזרח

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

נתניהו וכחלון הציגו פייק תוכנית כלכלית שעיקרה תמיכה במעסיקים

לא יהיה כלום: רק יותר מובטלים ועניים

"לא יהיה כלום כי אין כלום". סוף-כל-סוף מתגשמת משאלתו של ראש ממשלת המעבר הימנית, בנימין נתניהו. עיקרי התוכנית הכלכלית ("ללא תקדים בתולדות המדינה") שהציגו השבוע (30.3) נתניהו ושר האוצר היוצא משה כחלון הם: תמיכה במעסיקים והגדלת העוני והאבטלה.

מאחורי המספרים שנזרקו לחלל האוויר: "80 מיליארד שקל" מסתתרת מציאות עגומה עבור רוב אזרחי ישראל. אין כל הקלה משמעותית או תוספת הכנסה לכמיליון המובטלים והעובדים שהוצאו ללא הסכמתם לחל"ת (חופשה ללא תשלום). התוכנית מדברת רק על הקלה בתנאי הזכאות לדמי אבטלה – ותק נצבר של שישה חודשים במקום העבודה האחרון במקום 12. זהו, זה הכל.

על פי ההערכות בביטוח הלאומי, כ-200 אלף עובדים כבר פוטרו (להבדיל מהעובדים בחל"ת). עבור המפוטרים מייעדת התוכנית מסלולי הכשרות כדי להחזיר אותם לשוק העבודה כאשר יחזור המשק לתפקוד סביר. להכשרות הוקצו 200 מיליון שקל – כאלף שקל לעובד; זה לעג לרש.

ומה עם 140 אלף העובדים שעברו את גיל הפנסיה ונאלצים לעבוד לפרנסתם אך לא זכאים לדמי אבטלה? מי מהם שעבודתו הופסקה עקב המשבר, יהיה זכאי למענק של עד 4,000 שקל. סכום זה יתווסף לקצבת הזקנה בחודשים מארס ואפריל. בהקשר זה כדאי להזכיר, שסכום קצבת הזקנה הבסיסית החודשית ליחיד הוא 1,558 שקל בלבד.

גם העצמאים, שהפגינו ביום שני השבוע מול הכנסת, לא ממש ילקקו דבש בסדר פסח הקרוב. ההטבה המרכזית עבורם היא מענקים של עד 6,000 שקל בחודש הראשון ועד 8,000 שקל בחודש השני. אלה ישולמו רק לעצמאים מגיל 28 ומעלה ש"יעמדו בקריטריונים הרלוונטיים, לפי הכנסה חייבת מהעסק ושל משק הבית". הקריטריונים עצמם טרם פורסמו למרות שהם אלה שישפיעו על גובה המענק. יש לציין שהאוצר עושה שימוש תדיר במילה "עד". במילים אחרות: זו לא ההטבה המובטחת לעובדים בגיל השלישי ולעצמאיים – זו התקרה (הנמוכה למדי) למה שהם יכולים לצפות!

אז לאן הופנה עיקר המשאבים? לא למובטלים ואף לא לעצמאים. המשאבים בעיקרם, כ-42 מיליארד שקל, מיועדים למעסיקים. סכום זה כולל מענק של שישה מיליארד שקל למעסיקים הגדולים, ולצידו הטבות נוספות של הפחתה חדה בארנונה ובתשלומים נוספים. כמו כן יקבלו המעסיקים מרשות המסים החזר מקדמות ממס הכנסה בגין החודשים פברואר ומרץ. החזר זה נאמד בכשלושה מיליארד שקל. סיוע תזרימי נוסף בהיקף של תשעה מיליארד שקל יינתן בדחיות של תשלומי מע"מ, ארנונה, חשמל ומים, אגרות ממשלתיות, ובהקדמת תשלומים לספקי הממשלה הקטנים והבינוניים. עוד בתוכנית: מיליארדי שקלים המיועדים לענף ההיי-טק.

זעקתן של העמותות והארגונים החברתיים, שכבר "יובשו" בידי האוצר בטרם פרץ משבר הקורונה, לא קיבלה כל מענה במסגרת התוכנית. עמותות בעלות מחזור פעילות של עד ארבעה מיליון שקל בשנה הפועלות בתחומי הבריאות, החינוך והרווחה יוכלו לקבל הלוואה (כן, הלוואה – לא מדובר בסיוע!) בערבות מדינה במסלול מיוחד שייפתח לשם כך בבנקים המסחריים. כמו כן מציעה הממשלה להקים קרן סיוע לארגוני המגזר השלישי. זו הצעה, כי לקרן טרם יועדו משאבים ולא נקבע לוח זמנים להקמתה.

טוב, לפחות הבריאות קיבלה תמיכה של כ-11 מיליארד שקל – כך על פי הכרזותיהם של נתניהו את כחלון. אך סכום זה כולל שני מיליארד שקל שעליהם הוכרז בתוכנית הסיוע הקודמת, כך שהתוספת העכשווית היא של תשעה מיליארד שקל . סכום זה ינותב לרכישת ציוד נדרש לביצוע של 20 מיליון בדיקות עד סוף השנה; לרכישת מכונות הנשמה, מסכות, ציוד מגן וציוד רפואי נדרש נוסף; להגדלת מלאי התרופות; לתוספת כוח אדם רפואי; להשמת חולים וחוזרים מחו"ל בבתי מלון; לבניית מתחמי בידוד בבתי החולים; להוספת מיטות אשפוז לחולי קורונה; לתגבור מערך המעבדות ופעילות מד"א; לגיבוש תוכנית למניעת ההיחשפות לקורונה של אוכלוסיות בסיכון.

על פי חישובי קופות החולים, מדי שנה חסרים כ-15 מיליארד שקל כדי שמערכת הרפואה הציבורית תעמוד על רגליה. התוספת שבתוכנית שהוכרזה השבוע אינה מתייחסת למערכת הכוללת של הרפואה הציבורית – אלא עוסקת אך ורק בהתמודדות העכשווית עם הקורונה. ומה יקרה לאחר הקורונה? כלום, אין תוכנית, אין תכנון ואין משאבים.

בסיכום: מעבר להכרזות הרמות אין מאחורי התוכנית שום סטייה מההשקפה הקפיטליסטית הניאו-ליברלית המצויה. אין בתוכנית כל בשורה חברתית של ממש, אלא בעיקר סיוע למעסיקים. ועוד לא דיברנו על התוכניות שימומשו לאחר המשבר: קיצוץ שכר בשירות הציבורי וקיצוץ רוחבי (חוץ מביטחון) בתקציב המדינה.

אפרים דוידי

15% מהמובטלים הם בני זוג שנותרו ללא עבודה

בדיווח המוסד לביטוח לאומי לוועדה המיוחדת לענייני רווחה ועבודה שנמסר השבוע (30.3) בכנסת, אמר המנכ"ל מאיר שפיגלר כי יותר מ-15% מתובעי דמי האבטלה בתקופת הקורונה הם משפחות בהן שני בני הזוג איבדו את עבודתם. מדובר ב-44 אלף משפחות. עוד סיפר שפיגלר כי במהלך יממה אחת בלבד התקבלו במוקד הפניות של המוסד לביטוח לאומי 216 אלף פניות. "תגברנו כוח אדם לצורך מענה לפניות, אבל אנחנו לא יכולים לעמוד בעומס. נפעל לתגבור נוסף, ואני מציע לפנות אלינו דרך הפייסבוק והאתר".

יו"ר הוועדה, ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת), דרשה להקפיא את כלל תשלומי האזרחים למוסד לביטוח הלאומי: "לא ייתכן שמצד אחד המדינה מושיטה סיוע ומצד שני - ממשיכה לגבות כספים מאוכלוסיות שחרב עליהן עולמן בעקבות המשבר. יש להעלות את שיעור דמי האבטלה המשולמים; רשת הביטחון לאזרחים אינה מספקת בשל הפגיעה בפרנסה והעלייה בהוצאות הנובעות מהמשבר. נדרוש חקיקת בזק בכנסת על מנת לבצע בתקנות הביטוח הלאומי שינויים שיטיבו עם האזרחים. הממשלה יודעת להעביר חוקים ביום אחד כשהיא רוצה". לדברי יו"ר הוועדה, מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי הבהיר כי המלצות המוסד לביטוח לאומי למתן מקדמות ולבטל הפחתות מהמענקים טרם אושרו ולגביהן מתנהל עדיין משא ומתן מול משרד האוצר.

חד"ש התריעה נוכח הזנחת הטיפול בקורונה בציבור הערבי

חברי הכנסת של חד"ש הביעו בסוף השבוע (28.3) דאגה עמוקה נוכח היעדר בדיקות לאיתור חולי קורונה באוכלוסייה הערבית. ח"כ יוסף ג'בארין ציין כי מהרשימה שפרסם משרד הבריאות, המפרטת את נתוני חולי הקורונה לפי יישובים, נעדרים היישובים הערביים. "או שהציבור הערבי פיתח חסינות מפני הנגיף, או שהמחסור והאפליה בבדיקות הולידו מצב שפחות מ-40 חולי קורונה ערבים אובחנו עד כה. אם אכן מדובר בתת-אבחון, החברה הערבית מודאגת ובצדק. צריך להגביר את הכמות ואת קצב הבדיקות בחברה הערבית, ומיד", הדגיש.

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה, הביע אף הוא דאגה עמוקה: "היעדרם של היישובים ערבים מרשימת הערים מוכות קורונה מדאיג. יש חשש כבד שלא נערכות אצלנו מספיק בדיקות. זה מצב מסוכן, לא צודק וחסר היגיון. כולנו במאבק הזה יחד ואופייה המדבק של הקורונה מצווה על הרשויות לפעול בצורה שוויונית. אם לא מטפלים בכולם אז לא מטפלים באיש". להערכת ח"כ עופר כסיף "מדובר במחדל בלתי נסבל. שוב הזנחה פושעת של אזרחי ישראל הערבים ושל כלל הציבור. ממשלה של כלום ושום דבר".

יצוין כי על רקע הביקורת שמתחו חברי הכנסת של חד"ש על מיעוט הבדיקות בחברה הערבית ועל מיקום תחנות הבדיקה בערים הגדולות המרוחקות מהיישובים הערביים, נפתחה ביום שני (30.3) תחנת "היבדק וסע" של מד"א לבדיקת נגיף הקורונה בערערה שבוואדי עארה.

דורשים 100% שכר למפוטרים ולעובדים בחל"ת

ארגון כוח לעובדים דורש תשלום 100% שכר עבור מאות אלפי המפוטרים העובדים שהוצאו לחופשה ללא תשלום (חל"ת) בניגוד לרצונם. מכוח לעובדים נמסר: "בכל מדינות אירופה מתגייסות ממשלות לסייע למעסיקים במימון משכורות כדי למנוע קריסה של מיליוני משקי בית. ואצלנו? התקנות לשעת חירום מחריפות, ומאות אלפים יוצאים לחל"ת שמשמעו - שכר בגובה עד 65% מהמשכורת הרגילה. אבל החשבונות, ההלוואות, תשלומי שכ"ד או המשכנתא לא משתנים". עוד נמסר מכוח לעובדים: "נגיף הקורונה הוא אולי גזירת גורל, אך הפקרת האזרחים? ממש לא! הצטרפו לקריאה שלנו לממשלה – 100% אחריות, 100% שכר".

על פי סקירה שערך המוסד לביטוח הלאומי, הסיוע שמעניקה ישראל לעובדים ולבעלי עסקים שפרנסתם נפגעה בשל התפשטות נגיף הקורונה קטן מאוד בהשוואה לסיוע שמעניקות מדינות אחרות.

לפי הסקירה, צרפת נותנת לאזרחים שנאלצו לצמצם את שעות עבודתם פיצוי של 100% מאובדן הכנסתם; בבלגיה מקבלים עובדים שפוטרו דמי אבטלה מבלי שיידרשו להוכיח תקופת עבודה קודמת; ותושבי האזורים הנגועים בנגיף באיטליה — שנמנע מהם לעבוד — מקבלים קצבה חודשית של 600 יורו.

במסמך האמור מציין המוסד לביטוח לאומי כי הוצאת ישראל על רווחה "נמוכה מהממוצע" גם בשגרה. עוד נכתב בו: "ברוב מדינות אירופה, נדיבותן של מערכות הביטחון הסוציאלי תסייע בהתמודדות עם המגפה. למדינות בעלות מערכת סוציאלית נדיבה יהיה קל יותר לתמוך בקורבנות הנגיף".

נכון למועד פרסום גיליון זה, שיעור האבטלה בארץ עלה לכ-24% כאשר מתחילת מארס נרשמו כ-800 אלף דורשי דמי אבטלה חדשים – כ-90% מהם הוצאו לחל"ת. בצירוף המובטלים מהתקופה שקדמה להנחיות משרד הבריאות, מספר המובטלים בישראל עומד על כמעט מיליון בני אדם.

מק"י וחד"ש ביום האדמה:

צו השעה - מאבק משותף בפשיזם

לרגל יום האדמה, קראו המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) לחיזוק אחדות המאבק של הציבור הערבי ולמאבק יהודי-ערבי משותף מול סכנת הפשיזם הגלומה במדיניות נתניהו.

בהיענות לקריאת מק"י וחד"ש לציון מלאות 44 שנה ליום האדמה (30 במארס 1976), נערכה השבוע (30.3) הפגנה דיגיטלית בהשתתפות למעלה מאלף איש, וזאת לפי החלטת ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי בישראל.

מק"י וחד"ש הדגישו כי גם השנה ניצבים אתגרים משמעותיים במאבק הציבור הערבי בתחום הדיור והקרקעות, בהם ביטול "חוק קמניץ" ו-"תוכנית הקרוואנים" בנגב - תוכנית שעיקרה טרנספר ועקירת כפרים לא מוכרים. בגילוי הדעת המשותף שפרסמו חד"ש ומק"י צוין: "ברמה המדינית, אנו ניצבים מול 'תוכנית המאה' של ממשל טראמפ וממשלת נתניהו, שמטרתה חיסול פתרון שתי המדינות ושלילת זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני".

עוד נמסר בגילוי הדעת: "חבירתם של 'כחול לבן' וגנץ לממשלת נתניהו מגבירה את סכנת הפשיזם ואת רמיסת זכויות העובדים והמרחב הדמוקרטי בחסות משבר הקורונה; זאת נוסף לתוכניות הסיפוח והנצחת ההתנחלויות בשטחים הכבושים ולהתכחשות לזכות האוכלוסייה הערבית לשוויון זכויות לאומי ואזרחי. מול אתגרים אלה יש לחזק את אחדות המאבק של הציבור הערבי, ואת המאבק היהודי-ערבי הדמוקרטי המשותף נגד הפשיזם הזוחל בניצוחו של נתניהו".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

זכויות אזרח בעת המשבר: תשובות לשאלות

המאבק בהתפשטות נגיף הקורונה מעורר לא מעט שאלות הנוגעות בזכויות אדם. פעולות לבלימת המגיפה הן הכרחיות לשם השמירה על בריאות הציבור ועל הזכויות של כולנו לבריאות ולחיים. עם זאת, צעדים קיצוניים להגבלת תנועה, התכנסויות, טיסות וכניסה לישראל, והשבתת לימודים ומקומות עבודה, פוגעים פגיעה קשה בזכויות האזרחים. בשני גיליונותיו הקודמים פרסם "זו הדרך" מדריכים לזכויות עובדים בעידן הקורונה. להלן מדריך לזכויות האזרח שכתבו משפטני האגודה לזכויות האזרח.

האם השב"כ או המשטרה מוסמכים לעקוב אחר מיקומם של חולי קורונה או מבודדים כחלק מהמאבק בהתפשטות המגיפה?

ב-16 במארס הותקנו תקנות לשעת חירום לשלושה חודשים, המסמיכות קצין משטרה מוסמך לבקש מחברות התקשורת נתוני מיקום לגבי חולה או מי שיש חשד שהוא חולה. סמכות זו תאפשר לשוטר לאתר מיקומו של אדם בזמן אמת, כאשר המטרה היא, כך נראה, להודיע לאנשים שהם חולים או שהם נדרשים להיות בבידוד עקב מגע עם חולה, ולהזהיר אנשים שהיו עימם במגע. בנוסף, התקנות מאפשרות למשטרה לדרוש מחברות התקשורת נתוני מיקום של מי שחל עליו צו בידוד ביתי וזאת לצורך אכיפת הבידוד. קבלת הנתונים תיעשה באופן מדגמי ושאינו מתמשך או רציף. ב-17 במארס התקינה הממשלה תקנות לשעת חירום, באישור היועץ המשפטי לממשלה. התקנות מסמיכות את השב"כ לאסוף מידע על אזרחים, ואת משרד הבריאות – להיעזר במידע זה לצורך חקירות אפידמיולוגיות. משרד הבריאות יוכל להעביר לשב"כ שם של חולה קורונה מאובחן או מי שחשוד כחולה, כדי לקבל מידע על מיקומו ב-14 הימים שקדמו ועל האנשים שהיו עמו במגע. ההנחה היא שהשב"כ יאסוף מידע על מיקום מהטלפונים הניידים. השב"כ לא יבצע מעקב אחר תוכן שיחות. בתום תקופת התקנות יוכל משרד הבריאות להחזיק את המידע למשך 60 ימים, ולאחר מכן המידע יימחק.

האם ניתן לארגן הפגנה או להשתתף במחאה?

כן ולא. משרד הבריאות פרסם צו האוסר על התקהלויות של מעל 10 אנשים, ולכן בפועל הוא מגביל את האפשרות לקיים הפגנות. אם ההפגנה מפרה את איסור ההתקהלות, המשטרה מוסמכת לאכוף את האיסור. לפי תקנות שעת חירום מה-15 במארס, שוטר מוסמך לפזר התקהלות שאינה מותרת על פי הנחיות הצו של משרד הבריאות, וכן להפעיל כוח סביר לשם כך. סירוב להוראת שוטר מהווה עבירה פלילית שדינה 6 חודשי מאסר, והשוטר מוסמך להטיל קנס מינהלי בגובה של 5,000 שקל. מדובר בפגיעה קשה ביותר בחופש ביטוי. במקביל, למשטרה אסור למנוע הפגנות שמתנהלות בלי להפר את ההוראות של משרד הבריאות, למשל הפגנה שנעשית באמצעות נסיעה ברכב, הפגנה מהמרפסות של הבניין, הפגנה הנערכת בקבוצה של עד עשרה וכדומה. במקרה של פגיעה בחופש המחאה אפשר לפנות לשירלי נדב, האגודה לזכויות האזרח, טל' 052-8606023.

האם ניתן להעניש אותי על הפרת בידוד?

כן. סעיף 218 לחוק העונשין אוסר על "מעשה העלול להפיץ מחלה", וסעיף 287 לחוק העונשין אוסר על "הפרת הוראה חוקית". הפרת חובת בידוד היא עבירה על החוק. לפי התקנות לשעת חירום מ-15 במארס, הפרה של הוראת בידוד או אי דיווח על בידוד ביתי למשרד הבריאות הן עבירה פלילית, שעונשה עד חצי שנת מאסר או קנס. הפרת בידוד – קנס בגובה 5,000 שקל, אי דיווח – קנס בגובה 3,000 שקל. מי שמוסמך להטיל את הקנס הוא שוטר, עובד מדינה שהוסמך לכך וכן פקח של רשות מקומית. לצורך אכיפת הבידוד הם מוסמכים לדרוש מאדם להזדהות ואף להיכנס למקום המגורים.

אם אני חייב בבידוד, האם רשאי המעסיק לפטר אותי כי לא הגעתי לעבודה?

חד משמעית לא. הצו שפרסם משרד הבריאות אוסר על מעסיק לפטר עובד ששוהה בבידוד. כמו כן אסור למעסיק לדרוש מעובד שחייב בבידוד להגיע למקום העבודה, ואף אסור לו לאפשר לעובד כזה להגיע למקום העבודה מיוזמתו.

אני דיירת בבית אבות, האם מותר לאסור עליי לצאת מבית האבות ולבודד אותי מהעולם בניגוד לרצוני?

לא. עד עתה לא יצא כל צו המחייב אנשים מבוגרים בבידוד ביתי, ולא ניתן לכפות בידוד כזה. יש לציין כי רופאים ממליצים לאזרחים בקבוצות סיכון, לרבות זקנים, לנקוט בגישה מחמירה של ריחוק חברתי באופן וולונטרי. משרד הרווחה פרסם הנחיות הנוגעות למסגרות חוץ ביתיות, ובהן מסגרות לאזרחים ותיקים ולאנשים עם מוגבלויות. הנחיות אלה מביאות בחשבון את היותם של אנשים זקנים בסיכון מוגבר לתחלואה כתוצאה מווירוס הקורונה, כמו גם את הריכוז שלהם במקום אחד. לפי ההנחיות, מסגרת לאזרחים ותיקים יכולה למנוע כניסה של אורחים מבחוץ, כולל בני משפחה, למעט עובד סיעוד המתגורר יחד עם הדייר.

האם ניתן לחייב אותי למסור מידע על כל המקומות שבהם הייתי ולפרסם אותו?

כן. בפקודת בריאות העם יש סמכות לשר הבריאות לחייב מתן מידע נחוץ לבלימת התפשטות מגיפה, כלומר לצורך בירור מקור התחלואה (חקירה אפידמיולוגית). עם זאת, הזכות לפרטיות היא זכות חוקתית, וחיוב אדם למסור מידע פרטי, לרבות מקומות שבהם הוא היה או אנשים עמם נפגש, היא פגיעה קשה בפרטיות. ראוי, אם כן, לבקש מאנשים לספק את המידע באופן וולונטרי. פרסום המידע צריך להיעשות באופן שמשרת את תכלית ההגנה על בריאות הציבור ולא מעבר לכך. יש צורך לשקול את נחיצות הפרסום, ולהבטיח שלא יפורסמו פרטים מזהים של החולה. כאשר המידע מוביל באופן ברור לזיהויו של האדם יש לשקול לא לפרסמו בפומבי, ולהודיע רק לאנשים שעשויים להידרש לכך באופן אישי.

האם הוכרז מצב חירום, והאם ניתן להגביל את זכויותיי בתקנות לשעת חירום?

לא הוכרז מצב חירום בשל התפרצות הקורונה, משום שבישראל קיים מצב חירום תמידי, שההכרזה עליו נעשתה בקום המדינה והוארכה עד היום שוב ושוב בידי הכנסת. מכוח ההכרזה על מצב חירום, הממשלה מוסמכת להוציא תקנות לשעת חירום, ללא צורך באישור הכנסת. הימשכות ההכרזה על מצב חירום היא מצב לא תקין בדמוקרטיה. בג"ץ קבע בשעתו כי ניתן להוציא תקנות לשעת חירום רק כאשר קיים מצב חירום שלא מאפשר את קבלת הסכמת הכנסת, או כשיש צורך בהול לשם מיגור סכנה.

התשובה למחדל הרפואי ולמשבר הכלכלי

לא נתניהו ולא הצבא - ניהול אזרחי

ככל שנמשך ומעמיק משבר הקורונה מתגלים המחדלים של מערכות הבריאות, בישראל ובארצות אחרות. כל זאת למרות התראות חוזרות ונשנות של ארגוני בריאות, לאומיים ובין-לאומיים, מפני היתכנות למגפות. מחדלים אלה אינם פרי המקרה, אלא תוצר של מדיניות מחושבת, רבת שנים, של כרסום עקבי ומתמשך במערכת הבריאות הציבורית. מאחורי מדיניות זו עומדת תפיסה אידיאולוגית לוחמנית של ביטול האחריות והמחויבות החברתית של המדינה, והפיכת כל הצרכים החברתיים והתשתיות האנושיות לסחורות למטרות רווח (הפרטה). יש לקוות שהפוליטיקה של הבריאות תתפוס מקום חשוב הרבה יותר אחרי המשבר הנוכחי.

כתוצאה מאי-היערכות מוקדמת של מערכות הבריאות למגפה, נאלצות המדינות לנקוט באסטרטגיית הבידוד-החברתי כמכשיר העיקרי להורדת קצב ההדבקה, כדי למנוע קריסה מוחלטת של מערכות הבריאות והסדר החברתי. הבידוד החברתי גורם ל"מופסקות", חלקית עד מוחלטת, של הפעילות הסוציו-כלכלית, ומותיר בפתאומיות מאות מיליוני אנשים חסרי הכנסה. ככל שמצב מופסקות זה מתמשך, צולל המשק עמוק יותר למשבר כלכלי; וככל שהמשבר הכלכלי מתמשך, מתפרקים עוד עסקים וחברות. האבטלה, שנראתה תחילה זמנית, הופכת מבנית.

משבר כלכלי עולמי בהיקף כזה, הנלווה למגפה, איננו הכרחי. ממדיו ומשכו הם תוצאה של חיסול קווי ההגנה הבריאותית שקדם שנים הרבה להופעת הקורונה. המשבר הכלכלי אינו משני, או חשוב פחות מהמשבר הבריאותי. "אנחנו חוששים מהווירוס – אבל רבים מאתנו חוששים עוד יותר מהרעב" - אמר פאפו, מהגר עבודה בן 32 בניו-דלהי, כשהוטל סגר על למעלה ממיליארד הודים ("הארץ", 30.3).

המחדל במערכת הבריאות

חוסר אמצעים לניטור ולבדיקה נרחבת גורם לכך שהמערכת נלחמת בנגיף "על עיוור", ללא מודיעין. בלי נתונים מהימנים על שיעורי ההדבקה באוכלוסייה, על התפלגות ההדבקה ועל ריכוזיה – אי אפשר לגבש תוכנית יעילה להתגוננות ולהקצות באופן נכון משאבים וכוח אדם. בזמן שעמד לרשות הממשלה, כלומר מאז ינואר, לא תוכנן ולא הוקם מערך מעבדתי ארצי ולא הוכשרו צוותים לבדיקות המוניות. המצב הנוכחי הוא מחדל, שלא אמור להתחולל במדינה מרובת אמצעים כמו ישראל.

אין זו גזרת שמים שאין מספיק ציוד מגן לרופאים בישראל – זו לא הוצאה גדולה למדינה המתכוננת גם למלחמת אב"כ. גם מחסור במכשירי הנשמה לא נגזר עלינו. מכשירים אלה הם צוואר בקבוק בטיפול בחולים קשים במגוון מחלות התוקפות את מערכת הנשימה. בחסרונם יצטרכו הרופאים להחליט מי לחיים ומי למוות. אין סיבה שישראל צריכה להשיג אותן בחסדי השב"כ, בהתחרות עם כל המדינות העשירות. התחרות העולמית בשעת משבר כבר גורמת לכך שהמדינות העשירות מקבלות מכשירים ותרופות, ואילו העניות נותרות בלעדיהם. האם כך צריך להיגזר מי לחיים ומי למגפה?

המחסור במיטות בבתי החולים גם הוא מחדל מתמשך. זו תוצאה של שלושים שנות צמצום במספר המיטות בבתי החולים לעומת גודל האוכלוסייה. אהוד ברק דיבר על הזקנה ששוכבת במסדרון בית החולים עוד במערכת הבחירות נגד נתניהו ב-1999. מאז כבר נגמר המקום גם במסדרונות.

לא זו אף זו, שיעור הרופאים ביחס לאוכלוסייה הצטמצם אף הוא, ותקצוב סל השירותים הרפואיים לא עודכן מזה שנים רבות. אנחנו רואים איך מדינות שונות מתמודדות עם בעיית הקיבולת של בתי החולים: בגרמניה, כל החולים שוכבים במיטות בבתי חולים, ואילו בספרד שוכבים החולים על רצפת בתי החולים. בישראל מחזיקים חולים בבית או מכשירים בתי מלון לחולים. להודו אין מושג כמה חולים יש; וכבר החלו להכשיר קרונות רכבת לקליטת חולים; ובמקסיקו שמים את החולים בתחנות רכבת תחתית. ההבדלים בזמינות ובאיכות הטיפול הם אחד הגורמים החשובים להבדלים בשיעור התמותה השונה מקורונה בארצות שונות (בגרמניה הוא כ1% ובאיטליה - כ-10%).

מי צריך להוביל?

שאלה אחרת היא – מי צריך להיות מופקד על ניהול המשבר הבריאותי? כלל לא ברור שראש הממשלה הוא האדם המתאים. אין ספק שנתניהו מצא במגפה שלל רב, ומיד מינף את האסון לטובתו באמצעות ריסוק האופוזיציה. לא זו בלבד, כיוון שבמערכה הזאת יהיו עוד הרבה קורבנות ומתגלים כל הזמן מחדלים, ממשלה רחבה היא מתכון מצוין לפיזור סיכונים: הניצחון ייזקף לטובת נתניהו, אך בכישלון יואשמו השותפים. למשך תקופת כהונתו כראש ממשלה יזכה נתניהו בדחיית משפטו ואחר כך, אם לא יתרחש אסון, יהיה גם נשיא החסין בפני העמדה לדין.

נתניהו הוא גם האדם המכריע בענייני המשבר הכלכלי – כחלון כבר בדרכו לתהום הנשייה. נתניהו, כהרגלו, משתהה בקבלת החלטות חשובות. מצד אחד, אינו מתחייב למימון גרעוני גדול; מצד שני, הוא משהה את הסגר הכללי ומותח אותו. נתניהו אינו נוסך תחושת נחישות במאבקו למיגור המגפה. את משרד הבריאות מנהל למעשה משה בר-סימן טוב – כלכלן, איש משרד האוצר שהוצב כדי לשמור על התקציב.

נפתלי בנט שואף להשליט את הצבא על המשבר. נייר עבודה של המכון למחקרי ביטחון, שהרמטכ"ל לשעבר גדי אייזנקוט נמנה בין מחבריו, כתב: "התנהלות של הצבא מול אזרחים הינה אתגר מהמדרגה הראשונה. צה"ל אינו ערוך ומאומן למשימות כאלה, שבהן חיילים נדרשים לשנות את דפוסי הפעולה המוכרים להם. הסתגלות כזו הינה מאתגרת מאד וכרוכה בשינוי קוגניטיבי, ברמת משמעת גבוהה, באיפוק ובגמישות תפקודית. כל אלה מחייבים תכנון והכנה מדוקדקים ונרחבים ברמה שצה"ל לא התנסה בה".

בנקודה זו, צודק המכון למחקרי ביטחון. יש לדחות בתוקף את הרעיון של הכנסת יחידות צבא לערים לעימותים עם אזרחים. את המשבר צריך לנהל פרויקטור אזרחי, מומחה בבריאות הציבור בעל רגישות חברתית. ייתכן שאין מנוס מהיעזרות בצבא, אולם השילוב של מגפה עם משבר כלכלי מחייבים ערנות וחשדנות מפני שלטון צבאי – בעיקר כשנתניהו הוא הקברניט. גם את המאבק במשבר הכלכלי אין להפקיד בידי האיש שהחליש במשך שנות שלטונו את כל מערכות ההגנה של החברה הישראלית.

אבישי ארליך

האו"ם: מערכת הבריאות הפלסטינית לא תוכל להתמודד עם החמרת המגפה

עד לפרסום גיליון זה, נודע על 119 מקרי קורונה בגדה המערבית הכבושה וברצועת עזה, ומקרה מוות אחד. אך יכולתה של מערכת הבריאות הפלסטינית להתמודד עם הגידול הצפוי במספר חולי הקורונה מוגבלת מאוד, שכן היא סובלת מקשיים ומחוסרים קריטיים הנמשכים זה זמן רב. כך עולה מדו"ח מיוחד שפרסם משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש.

לדברי המשרד, "המצב חמור במיוחד ברצועת עזה, שמערכת הבריאות בה נפגעה מהמצור הישראלי הממושך, מהפילוג הפלסטיני מבית, מגירעון חשמל כרוני וממחסור באנשי סגל מיומנים, תרופות וציוד".

כבכל מקום, הקבוצות הפגיעות והמוחלשות ביותר, העלולות להיזקק לטיפול רפואי אינטנסיבי, הן קשישים ומי שסובלים מיתר לחץ דם, ממחלות ריאה, מאי ספיקת כליות, ממחלות לב ומסוכרת. מי שחיים בתנאי צפיפות יתר, במיוחד במחנות פליטים ובשכונות העניות והצפופות של עזה ושל הגדה המערבית, מצויים בסיכון גבוה יותר להידבקות בשל תנאי התברואה הירודים, לרבות אספקת מים תת תקנית ולא סדירה ובתי שימוש משותפים.

על פי הדו"ח, הפריטים הדחופים ביותר שבעזה אין מהם מלאי מספיק, ואשר יידרשו לבלימת ההתפשטות ולצמצום שיעורי התמותה הפוטנציאליים בקרב קבוצות פגיעות, כוללים: ערכות ציוד הגנה אישי ואספקה חיונית אחרת למניעה ולבקרה של זיהומים; ציוד, פריטים מתכלים ותרופות לטיפול במצוקה נשימתית; מכשירי הנשמה, מכשירי מוניטור־לב, עגלות חירום ומכשירי רנטגן ניידים; וערכות לבדיקות הנגיף קוביד-19. בתי חולים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש סובלים ממחסור בסגל מומחה ביחידות טיפול נמרץ, ותשתית המעבדות זקוקה בדחיפות לשדרוג כך שתתאים לתקני בטיחות וגהות ביולוגית קפדניים, ואילו סגל המעבדות בעזה סובל מפערים חמורים בהכשרה ובהתמחויות. בנוסף, הגבלות הנסיעה החדשות והמחמירות, הן המקומיות והן הבינלאומיות, מקשות על פריסה מספקת של צוותי חירום.

הדו"ח מוסיף כי סגירת בתי הספר, ההגבלות על גישה למקומות עבודה והטלת הבידוד והעוצר, במיוחד במשקי בית צפופים, בצד חוסר ודאות כללי, צפויים להגביר את המצוקה הנפשית והפסיכו־חברתית – במיוחד בקרב ילדים, וכן את האלימות המבוססת על מגדר. חששות אלה מועצמים במיוחד בהקשר של עזה, לאור השלכות המצור, שלושה סבבים מרכזיים של הסלמה במעשי האיבה, והשפעת הפגיעה הנרחבת בבני אדם ב"צעדת השיבה הגדולה" בעת האחרונה. בה בעת, הגבלות הגישה והגבלות אחרות שהוטלו הובילו לקיצוץ קשה בשירותי הרווחה. יש צורך דחוף להגיש שירותי תמיכה נפשית ופסיכו־חברתית בדרכים חלופיות כדי שיתאפשר לתת מענה למספר הגדל והולך של בני אדם הנזקקים לשירותים אלה.

[illegible] במרכז הדברה במחנה הפליטים שאטי בו רצועה (צילום: אקטיבסטילס)

עוד נמסר כי ההשלכות הכלכליות של המשבר הוגבלו עד עתה בעיקר לפועלים פלסטינים שאיבדו את הכנסתם מעבודתם בישראל, וכן לכמה עסקים שנאלצו להיסגר בגדה המערבית, במיוחד בעיר בית לחם. אבל מספר בני האדם שייפגעו מאובדן הכנסה, במיוחד בגדה המערבית, צפוי לגדול בקרוב בעקבות החמרת ההגבלות וההשלכות שנודעו לכך על כל ענפי הכלכלה – לרבות שירותים, ייצור, בניין ותובלה.

לעזה נדרשות בדחיפות ערכות ציוד הגנה אישי וחומרים ואספקה חיוניים אחרים למניעת זיהום, כגון מכשירי חיטוי בעשן וחומרי חיטוי. שיעור משמעותי של אנשי סגל רפואה מצויים בסכנת זיהום, והידבקות הסגל הרפואי משפיעה בתורה על המענה הרפואי כולו. ברצועת עזה זמינות, נכון לעכשיו, רק 700 ערכות ציוד הגנה אישי.

לעיון בדו"ח המלא בעברית:
https://www.ochaopt.org/he/content/covid-19-emergency-situation-report-1

הממשלה מפקירה את הפועלים הפלסטינים בישראל לגורלם

תלונות רבות על תנאי המגורים ועל התעמרות המשטרה ברבבות פועלי הבניין הפלסטינים השוהים בישראל נתקבלו בימים האחרונים במטה פדרציית האיגודים המקצועיים הפלסטיניים. מזכ"ל הפדרציה, שאהר סעד, האשים את ישראל באפליה קשה כלפי עובדי הבניין ובסכנת הידבקותם בנגיף הקורונה, עקב תנאי העבודה והמגורים הירודים. הוא הדגיש שעובדים אלה "נמצאים בסכנת חיים. במקרה שיידבקו אין להם ביטוח רפואי ואין להם למי לפנות". הרשות אף פנתה אל העובדים בשבוע שעבר וקראה להם לשוב הביתה.

יצוין שחברות הבנייה החלו להלין עובדים פלסטינים באתרי בנייה, כולל באתרים מסוכנים המצויים בשלב השלד, בתוך מכולות ובאולמות אירועים. העובדים מתגוררים בתנאי צפיפות, בתקופה שבה מגפת הקורונה המדבקת משתוללת והציבור נדרש לשמור מרחק של שני מטרים בין אדם לאדם. ד"ר הדס תגרי, מנהלת הקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה, מסרה: "הסדר שבמסגרתו עובדים תושבי הרשות הפלסטינית יתגוררו בישראל למשך שבועות אחדים מחייב העמדת פתרונות מגורים נאותים בקרבת מקום עבודתם".

האיגודים המקצועיים באיטליה נאבקים על בריאות העובדים ופרנסתם

מאבק מעמדי בצל המגפה

בסוף השבוע נערכה באיטליה שביתה כללית במחאה על היעדר מיגון לעובדים בענפי הייצור, ההפצה והמסחר. מיליוני עובדים שבתו נוכח המציאות המרה במדינה, בה גבתה הקורונה למעלה מ-12,000 קורבנות.

המגפה באיטליה פרצה דווקא באזורים העשירים והמתועשים ביותר של המדינה – המחוזות לומברדיה וונטו שבצפון. לומברדיה וונטו הן דוגמא לבעיות שחושף משבר הקורונה, ובראשן מצבה של מערכת הבריאות. לפני המשבר, נחשבה מערכת הבריאות האיטלקית אחת הטובות בעולם. רפורמת הבריאות שיושמה בשנת 1978 הניחה יסודות למערכת בריאות ציבורית אוניברסלית וחינמית לכל האזרחים, הממומנת ישירות מקציב המדינה.

אך אותה רפורמה הונהגה כשהמפלגה הקומוניסטית האיטלקית עדיין הייתה כוח בעל השפעה, והממשלות נאלצו להתמודד עם כוחם הפוליטי של העובדים המאורגנים. מאז, ובמיוחד מאז שנות ה-90 המאוחרות, החלישו שלושה תהליכים את מערכת הבריאות (גם אם טרם חיסלו אותה כליל): רגיונליזציה (אזוריות) של המערכת הבריאות בלחץ התנועה הבדלנית בצפון איטליה; הפרטה של חלקים מהמערכת הבריאות, במיוחד במחוזות הצפוניים; ומדיניות צנע של האיחוד האירופי וממשלות איטליה, שגרמה לקיצוץ בהוצאות ציבוריות.

בעשר השנים האחרונות, קוצצה ההוצאה הממשלתית באיטליה על בריאות ב-37 מיליארד יורו. התוצאה - צמצום רב במספר מיטות האשפוז בבתי החולים ובהיקף הסגל הרפואי המיומן. לפי הערכות מקצועיות, חסרים כיום במערכת הבריאות האיטלקית לא פחות מ-50 אלף רופאים ו-50 אלף אחים. המגפה חשפה גם את המחסור העמוק בתשתיות טיפול נמרץ. באיטליה יש כיום בסך הכל 5,000 מיטות אשפוז ביחידות טיפול נמרץ, וזאת עבור אוכלוסייה של 60 מיליון אזרחים. בצרפת, בעלת אוכלוסייה דומה, יש 25,000; בגרמניה, עם אוכלוסייה של 80 מיליון, יש 30,000 מיטות של טיפול נמרץ.

הרגיונליזציה והקיצוץ בתקציבי הבריאות הובילו לקריסת מערכת הבריאות, במיוחד במחוזות הדרומיים – שלמרבה המזל מושפעים פחות מהמגפה, עד כה.

הייצור חייב להמשך

עם פרוץ המגפה דרשו האיגודים המקצועיים מהממשלה, מהשלטון המקומי ומהמעסיקים לנקוט צעדים שיבטיחו את בריאותם של העובדים ויגבילו את התפשטותו של הנגיף. אך המעסיקים דרשו להמשיך בייצור בכל מחיר. ההתאחדות הכללית של התעשיה האיטלקית (ארגון המעסיקים הגדול באיטליה) דרשה מהשלטונות שהנחיות החירום להתמודדות עם הנגיף יישארו בגדר המלצות, ולא יהיו בעלות תוקף חוקי מחייב. השלטונות הושפעו מהלחץ של המעסיקים והתמהמהו בנקיטת צעדי חירום. ב-11 במארס הכריזה אמנם הממשלה האיטלקית על איסור לצאת מהבית בשל סיבות "לא חיוניות", אולם תעשיות רבות המשיכו לעבוד ללא אמצעי הגנה מספקים לעובדים.

בתגובה, התחולל ב-12 וב-13 במארס מרד של ממש במפעלים, במחסנים ובמקומות עבודה אחרים. אלפי פועלים שבתו ויצאו לכיכרות, שם ניצבו במרחק שני מטרים זה מזה, בדרישה לחיטוי של מקומות העבודה ולציוד כלל העובדים בציוד הגנה אישי. פועלים שבתו במפעלי הפלדה בברגמו ובברשיה, במפעלי פיאט-קרייזלר בנאפולי, בתעשיית הפלדה בגנואה, במפעל אלקטרולוקס בטרביסו, במחסנים של אמאזון בפיאצנזה ובמקומות נוספים. במקביל, נכנסו האיגודים המקצועיים למשא ומתן עם נציגי המעסיקים.

כמה חברות בתעשיית המתכת והמוצרים הכימיים הסכימו להשבתה של כמה ימים עד שיוכלו להבטיח תנאי עבודה הולמים, ובינתיים הוסיפו לשלם לעובדיהן משכורת. אולם דווקא בחברות שנמצאו בלב אזור המגפה, בברגמו ובברשה, סירבו המנהלים להשבית את הייצור.

סכסוכי העבודה התפשטו עד כדי כך שממשלת איטליה נאלצה להתערב בניסיון לתווך בין הצדדים. בפעם הראשונה בתולדות איטליה, התנהל המשא והמתן בשיחת וידאו. השיחות נמשכו 18 שעות רצופות, שכן המעסיקים המשיכו להתעקש באופן חסר אחריות על העצמאות של הנהלת החברות לקבוע אילו צעדים ינקטו ואילו מקומות עבודה יישארו פתוחים. לבסוף הושגה הסכמה על פרוטוקול משותף לגבי הצעדים שהחברות חייבות לנקוט כדי להבטיח את בריאות העובדים, כאשר חברה שלא תישמע להוראות תיסגר זמנית. שכרם של העובדים בהפסקות ייצור אלו יכוסה בידי המדינה. כוחם של האיגודים המקצועיים הוכיח את עצמו.

בריאות לפני רווחים

גם לאחר שהושג ההסכם בין האיגודים לבין הממשלה ונציגי המעסיקים, נמשכו השביתות בכמה מהחברות שלא ישמו אותו. הדרישה היסודית של איגודי העובדים, "בריאות לפני רווחים", משתלבת בסוגיה החשובה לא פחות של ביטחון תעסוקתי, במיוחד עבור עובדים שאינם זכאים לדמי אבטלה. הדברים אמורים במיוחד בעובדי "כלכלת החלטורה", כמו שליחים ונהגי אובר, שהם לכאורה עצמאיים.

הממשלה התחייבה ב-17 במארס לאיסור פיטורים בשל המשבר, לתמיכה בסך 600 יורו בחודש לעצמאיים, ולמתן ימי חופשה נוספים להורים שנאלצים לעבוד כאשר בתי הספר סגורים. כמו כן הודיעה הממשלה על צעדי חירום לחיזוק מערכת הבריאות. עם זאת, לאיגודים נותרה עדיין עבודה רבה: צריך להגיע להסכמים על בטיחות בריאותית בעבודה והבטחת הכנסה לכלל העובדים; להגן על העובדים המוחלשים ביותר; להיאבק להשבתת כלל העבודות הלא-חיוניות; ולארגן שביתות וסכסוכי עבודה כאשר המעסיקים מנסים להתחמק מחובותיהם.

אלה מאבקים ודרישות שמצב החירום מחייב, אבל עלינו להתמיד בהן גם ביום שאחרי המשבר. דברים אינם יכולים להימשך כפי שהיו בעבר: מוכרחים לשקם את המגזר הציבורי ולא לאפשר למדיניות הצנע, לניאו-ליברליזם, לכלכלת החלטורה ולאי-השוויון לדרדר אותנו שוב למשבר נורא כזה. זה גם הזמן לקצץ בפליטות הפחמן ולתכנן מחדש את הכלכלה כדי לעצור את משבר האקלים.

המאבק נמשך, גם בימי הקורונה...

ליאופולדו טרטליה

הכותב עובד במחלקה הבינלאומית של CGIL, פדרציית האיגודים המקצועיים הגדולה באיטליה

תרגום: "זו הדרך"

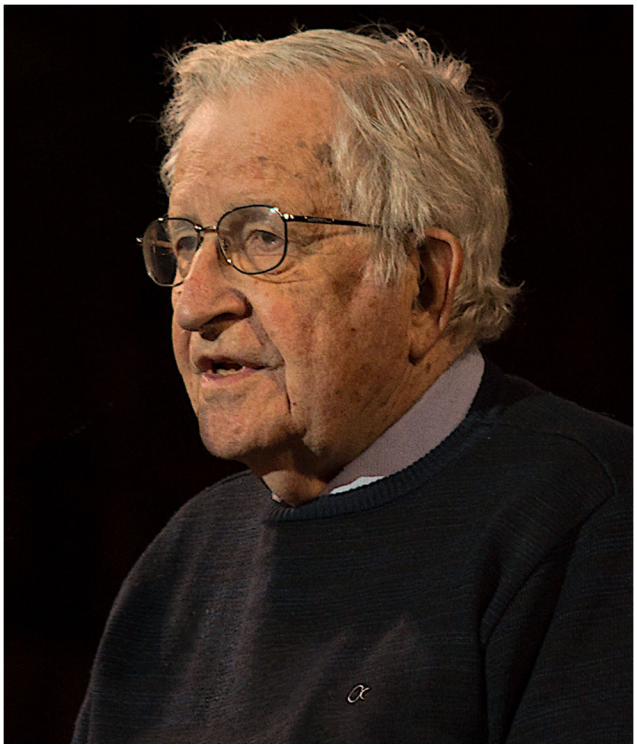

שיחה עם פרופ׳ נועם חומסקי

אין מיטות בגלל הניאו-ליברליזם

שבויה בביתי, כמו כל אחד מאיתנו, החלטתי לכתוב לפרופ׳ נועם חומסקי (פילדלפיה, 1928) כדי לדרוש בשלומו ועל מנת לשאול אותו, מה דעתו על המשבר הכלל-עולמי שפרץ בעקבות נגיף הקורונה ותגובות הציבור למגפה.

בימים האחרונים נפוצה השמועה לפיה הנגיף הופץ במכוון כדי לשרת אינטרסים כלכליים או גיאו-פוליטיים. בנקודה זו רציתי לשמוע את דעתו של חומסקי, שבמשך שנים היה לי הכבוד לתרגם את ספריו לאיטלקית. חומסקי קיבל את השיחה בסבר פנים יפות מביתו שבטוסון, ארה״ב, יחד עם אשתו ולריה, בעודו עסוק בעשייה מרובה – כדרכו.

חומסקי מספר שהוא מקבל מאות בקשות לריאיון מדי יום ושיומנו מלא עד להתפקע, חרף העובדה שהוא לא יוצא את ביתו, כמצוות הרופאים. ״המצב בארה״ב הוא חמור, חמור מאוד. אינני סבור שיש גורם העומד מאחורי ההתפרצות ההמונית של הנגיף. נדמה לי שמדינות אסיה הצליחו להתגבר על עיקר הבעיה, אבל האיחוד האירופי הגיב באיחור רב״.

מה דעתו על הנעשה בארצו? ״התגובה בארה״ב, בראש ובראשונה של הממשל, היא מחרידה. המתקפה הניאו-ליברלית על הבריאות הציבורית גובה מחיר כבד מאוד. מיטות חסרות בכל בתי החולים בשם ה״יעילות הכלכלית׳ הניאו-ליברלית״.

ובנוגע לממשל טראמפ? ״רק לאחרונה השתנתה הגישה של הממשל. במשך שבועות טענו הנשיא דונלד טרמאפ וחתנו ג׳ארד קושנר, יועצו הקרוב, שמדובר בדבר של מה בכך – ׳שפעת קשה׳. הם התכחשו לעומק הבעיה. אמצעי תקשורת ההמונים של הימין שכפלו את המסר עד אין סוף וכך מיליוני אזרחים המשיכו בחייהם כבשגרה ולא נקטו אמצעים בסיסיים כדי להתגונן בפני הנגיף הקטלני״.

חומסקי מציע לקח שניתן להסיק כבר עכשיו, בעיצומה של הפנדמיה: ״משבר הקורונה הוא ביטוי נוסף, דוגמא קטלנית, לכישלונה של כלכלת השוק. זה כישלון ניאו-ליברלי נוסף המתווסף לכישלון חמור לא פחות: משבר הסביבה. הממשלות, גם הממשל האמריקאי, ידעו מראש שגבוה הסיכוי להתפרצות פנדמיה בעלת ממדים עולמיים, אך לא עשו דבר. הממשלות הניאו-ליברליות לא מוכנות להתמודד עם חוליי החברה. תעשיות התרופות הגדולות אינן מוכנות להשקיע במחקר, פיתוח וייצור של תרופות האמורות לשרת קהלים של מיליונים – ושיעילותן הרפואית תלויה במחירן הנמוך. זה לא טוב לשורת הרווח. כך מתפשטת הקורונה כמעט באין מפריע״.

ולנטינה ניקולי, ״איל מניפסטו״

תרגום: ״זו הדרך״

חשש בארה״ב: 200 אלף קורבנות קורונה

ד״ר אנתוני פאוצ׳י, המומחה הראשי של הממשל האמריקאי למחלות זיהומיות, הביע השבוע (29.3) חשש שמספר קורבנות נגיף הקורונה בארה״ב עלול להגיע ל-200 אלף איש. בראיון לרשת הטלוויזיה סי.אן.אן אמר פאוצ׳י שמיליוני אמריקנים יידבקו בנגיף.

פאוצ׳י ציין שלפי התחזיות, יותר מ-100 אלף איש ימותו מנגיף הקורונה בארה״ב. לדבריו, תחזיות קודרות בהרבה, המעריכות שמיליון איש ימותו, כרגע לא על הפרק: ״זה לא בלתי אפשרי, אבל מאוד, מאוד לא צפוי״. להערכתו מספר המתים בארה״ב יהיה בין 100 ל-200 אלף. הנשיא טראמפ, מצדו, טען (30.3) כי אם הממשל יוכל להבטיח שבארה״ב לא ימותו יותר ממאה אלף חולים הוא ״יעשה עבודה טובה״.

כשפאוצ׳י התייחס למחסור הממושך בבדיקות לגילוי קורונה בארה״ב, הוא דווקא נשמע מעט יותר אופטימי. ״אם משווים את המצב שבו אנחנו נמצאים עכשיו למה שהיה לפני כמה שבועות, מספר הבדיקות שעשינו גדל בצורה מדהימה״. בתשובה לשאלה אם זמינות הבדיקות תגרום להסרת חלק מהמגבלות שהוטלו על אזרחים, אמר שהסרת מגבלות התנועה והעבודה תתבצע רק בעוד כמה שבועות.

המומחה האמריקאי אמר את הדברים בזמן שבניו יורק, בניו אורלינס ובערים גדולות אחרות מדווחים שהציוד הרפואי אוזל. בארה״ב מודאגים ממחסור במכונות הנשמה בכמה מהערים הגדולות.

ד״ר דברה בירקס, העומדת בראש הצוות המיוחד שהקים הבית הלבן, אמרה שמדינות בארה״ב שבהן יש מספר קטן של נדבקים צריכות להיערך לעלייה במספר הנדבקים. ״זה לא יפסח על שום מדינה ברחבי ארה״ב ועל שום בירה״, הדגישה.

ראש העיר ניו יורק, ביל דה בלאזיו, אמר שהעיר זקוקה לעוד מאות מכונות הנשמה, למסכות ולציוד רפואי נוסף עד 5 באפריל. בניו אורלינס, מוקד קורונה נוסף, הזהירו שבסביבות 4 באפריל כבר לא יהיו מכונות הנשמה פנויות. מושל מדינת לואיזיאנה, ג׳ון בל אדוארדס, אמר שלא ידוע להם אם יקבלו מכונות הנשמה חדשות מהמאגר הלאומי.

בצל המגפה: יוזמות סולידריות קהילתיות

משבר הקורונה, עם הריחוק החברתי שהוא מחייב, מייצר קשיים חדשים לאוכלוסיות רבות. בהיעדר יוזמות סיוע מסודרות מטעם המדינה, ועם צמצום קשה בכוח האדם של שירותי הרווחה (בעיקר ברשויות המקומיות), קמו ברחבי הארץ קבוצות סיוע קהילתיות רבות המגייסות תרומות ומזון, ומארגנות מתנדבים לפעולות תמיכה הדדית קהילתיות שונות.

ברור שאת כל פעילויות הסיוע וההתנדבות יש לבצע תוך שמירה על כל נהלי משרד הבריאות ומאמץ שלא להדביק ולהידבק. להלן תמצאו כמה יוזמות כאלה לטובת קוראי "זו הדרך". יודגש כי ישנן יוזמות רבות נוספות.

א. קבוצת הפייסבוק "חמ"ל חברתי" עוסקת בהפצת מידע לציבור בנוגע לזכויות משפטיות (זכויות עובדים, זכויות מול הביטוח הלאומי ועוד). מתנדבים בעמוד הפייסבוק מסייעים בהנגשת מידע (שאינו מחליף ייעוץ משפטי). בעלי הכשרה משפטית נקראים לפנות ולסייע במימוש היוזמה.

ב. ארגוני הסיוע לפליטים עוסקים בימים אלה בחלוקת מזון ובסיוע סוציאלי לאוכלוסיית מבקשי המקלט. ניתן להצטרף לקבוצת וואטסאפ של המתנדבים כאן.

ג. תנועת אחותי – תנועה פמיניסטית מזרחית הפועלת בדרום תל אביב – פועלת לסיוע בחלוקת תרופות ומזון לקשישים, לאמהות חד-הוריות ולאוכלוסיות נזקקות נוספות. ניתן להירשם לעזרה כאן.

ד. ארגון "לב אחד" מפעיל מערך מתנדבים בכל הארץ לסיוע בדרכים שונות למבודדים ולאחרים שלא יכולים לעזוב את ביתם, בהפעלת משפחתונים לילדי עובדים חיוניים ובסיוע לחקלאים. ניתן להירשם להתנדבות כאן (בשפות עברית, ערבית, רוסית, אנגלית וצרפתית) ולתרום למאמצים כאן.

ה. קבוצת "עזה במגיפה" (ר' ידיעה בעמוד זה) היא יוזמה של פעילים לסיוע ולהעלאת מודעות למשבר ההומניטרי המחריף בעזה בצל משבר הקורונה ובעקבות המצור שמטילה ממשלת ישראל על הרצועה. ניתן לתרום להעברת ציוד רפואי ואמצעי חיטוי כאן, ניתן גם לעקוב ולשתף את דף הפייסבוק.

ו. האגודה למען הלהט"ב מארגנת חלוקת ארוחות חמות בערב פסח (זאת במקום ארוחת הסדר לקהילה הגאה אותה היא מארגנת כל שנה) – זאת נוסף לסדר פסח משותף שיתארגן דרך האפליקצייה ZOOM. ניתן לתרום לרכישת המזון כאן, ולהתנדב כאן.

נדגיש שוב: זו רשימה חלקית ביותר. קיימים יוזמות, קבוצות וארגונים רבים נוספים. מערכת "זו הדרך" קוראת לכל הקוראים לסייע לזקוקים לעזרה בסביבתם במהלך תקופה זו.

קריאה לסיוע: עזה במגיפה

פעילות, בהן חברות מק"י וחד"ש, פתחו קמפיין במטרה לספק סיוע רפואי לחולי קורונה ברצועת עזה ולהשפיע על דעת הקהל הישראלית במטרה לשנות את המדיניות כלפי תושבי הרצועה. בקריאה שפרסמו הפעילות נכתב: "המגיפה הגיעה לעזה. אנו נחרדות מהמחשבה על מה שעלול לקרות שם בשבועות הקרובים. כשאנחנו חושבות על התסריטים הנוראיים שלפנינו, אנחנו חוששות גם מהאדישות של הציבור

#עזה_במגפה | #وباء_بغزة | #EPIDEMIC_IN_GAZA

בישראל למראה הזוועות. האדישות לסבלם של אחרים מעציבה בהקשר האנושי הבסיסי, אך מכעיסה עוד יותר כשהתנאים הנוראיים שמובילים לסבל הזה הם מעשה ידינו".

הפעילות החלו בקמפיין עצמאי שמטרתו לעורר מודעות וסולידריות. "תקוותנו היא שגם בעת משבר, כשהחרדה לבריאות ולפרנסה של הקרובות לנו ביותר מעסיקה אותנו, נוכל למצוא גם מקום להכיר באחריות שלנו לאסון המתרגש ובא על שכנינו. כאזרחיות ישראליות עלינו לזעוק את זעקתם של העזתים ולהפעיל לחץ על ההנהגה שלנו לדאוג לבריאותם של תושבות ותושבי הרצועה, ולא רק בימי קורונה", כתבו.

"הקמפיין שהתחלנו מבקש לקדם סולידריות המכירה ביחסי הכוח ובאחריות של מנגנוני המדינה לחייהם של הנצורים בעזה, אך מבקשת גם להביע תמיכה ישירה ולסייע בהעלאת המודעות לאסון שלפנינו", נאמר עוד. יצוין שהארגון רופאים לזכויות אדם הסכים לסייע בהעברת כל הציוד שנתרם עבור מערכת הבריאות בעזה.

מועצות מקומיות לשר הפנים: הפחת את הארנונה

במכתב ששלחו לשר הפנים אריה דרעי, דרשו ממנו מאות חברי מועצות מקומיות מכל הארץ – בהם אמיר בדראן (חד"ש, אנחנו העיר) ושולה קשת (אנחנו העיר) – להחליט על הפחתה בתשלומי ארנונה המוטלים על עסקים קטנים ובינוניים בתקופה זו בצל משבר הקורונה. חברי המועצות דורשים גם כי המדינה תפצה את הרשויות המקומיות – שרבות מהן עניות גם כך – על עלויות ההפחתה.

שר הפנים דרעי החליט זה מכבר על דחיית תשלומי ארנונה לעסקים עד לחודש מאי, אך לא החליט על הפחתה בגובה התשלומים עצמם. הקלות בארנונה למגורים טרם הוכרזו. כמו-כן, בעקבות פניות של חברי מועצה ברשויות רבות, הוחלט על עצירה לתקופה זו של עיקולים על תשלומי ארנונה למגורים. חשוב לחדד בהקשר זה, כי החלטה על הקלות רוחביות בתשלומי הארנונה אינה בסמכות המועצות המקומיות, אלא רק בסמכות שר הפנים והממשלה.

העובדים הסוציאליים דורשים הכרה כעובדים חיוניים

יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים, ענבל חרמוני, פנתה השבוע (31.3) לשר האוצר משה כחלון ולמנכ"ל משרד רה"מ רונן פרץ בדרישה שיגדירו את העובדים הסוציאליים כעובדים החיוניים למשק, וזאת במסגרת התקנות לשעת חירום החדשות שפורסמו בצל משבר הקורונה המתמשך.

לדברי חרמוני, הגדרת העו"סים כחיוניים היא "בעלת חשיבות חברתית עליונה". "משפחות במשבר, ילדים בסיכון, נערות נפגעות אלימות מינית, נשים נפגעות אלימות במשפחה, בעלי מוגבלויות ונפגעי נפש, אסירים משוחררים, מבוגרים ונוער בשירותי המבחן וקשישים שנאלצים להיות בבידוד – מצבם של כל הנ"ל עלול להחריף בעקבות סגר ממושך ופגיעה בהכנסה עד כדי סכנת חיים ממשית", נימקה חרמוני.

אמל מורקוס שרה באירוע שהתקיים בנצרת לציון עשור לאירועי אוקטובר 2000 (צילום מסך: הטלוויזיה החברתית)

סרטים לימי קורונה

בלי נטפליקס: חינם אין-כסף

מערכת "זו הדרך" ממליצה על סרטים וסרטונים – חדשים בצד ישנים – לצפייה בימי קורונה הארוכים. כל הקטעים זמינים לצפייה באינטרנט ללא תשלום.

זמנים מודרניים: דרמה קומית של צ'רלי צ'פלין, אחת הקלסיקות של כל הזמנים. הסרט הופק בארה"ב ב-1936 ואורכו 83 דקות. צ'פלין מגלם את דמות הנווד, המנסה להשתלב בעולם הייצור ולמצוא עבודה כפועל במפעל גדול. כשהוא נבחר להיות שפן ניסיונות בהפעלת מכונות חדשות, גורם הדבר לתקלות לא צפויות. צ'פלין עושה את כל הפעולות ההפוכות במכונות, מסתבך בין גלגלי השיניים וגורם כאוס מוחלט. זהו סרטו האילם האחרון של צ'פלין, ובצד היותו קומדיה משעשעת, הוא מותח ביקורת נוקבת על הקפיטליזם על רקע המשבר הכלכלי של שנות ה-30. בעקבות משבר הקורונה, הסרט אקטואלי מתמיד.

https://vod.walla.co.il/movie/2720715

ספטרקוס: הפקה של מוספילם, ברה"מ, 1977. בימוי: ואדים דרבניוב ויורי גרגורוביץ'. את עלילותיו של מרד העבדים, אשר הנהיג ספרטקוס ברומא של המאה הראשונה לספירה, עיבד המלחין ארם חצ'טוריאן למוסיקת בלט בשנות החמישים. אולם הבלט לא זכה בהצלחה עד שגרגורוביץ', המנהל האגדי של הבולשוי, כתב את הכוריאוגרפיה שהונצחה בסרט. בבלט שלוש מערכות המתארות את המפגשים והקרבות בין קראסוס, "האיש החזק" ברומא, לבין ספרטקוס העבד המורד. מפגשים של השניים זה עם זה ועם הנשים בחייהם מעוצבים בשורה של סצינות מחול קלאסיות, אותן מבצעים בשלמות הסולנים הגדולים של הבולשוי. מבקרת המחול של ה"ניו יורק טיימס" הכתירה את התוצאה אחד מסרטי הבלט הטובים של כל הזמנים.

https://www.youtube.com/watch?v=SAKMCfUZ8Fk

הכלה הסורית: יצירה עטורת פרסים של הבמאי ערן ריקליס (ישראל, 2003). מונא, כלה דרוזית-סורית ממג'דל שמס שברמת הגולן תחת הכיבוש הישראלי, עומדת להינשא לטלאל, שחקן מפורסם מסוריה אותו לא פגשה מעולם. ברגע שמונא תעבור את הגבול לסוריה ותפגוש לראשונה את חתנה, לא תוכל לשוב עוד למשפחתה במג'דל שאמס. ביום חתונתה עורכים בני משפחתה של מונא מסיבה, שהיא בעצם מסיבת פרידה לתמיד. במסיבה מופיע אחיה של מונא, ח'אתם, עם אשתו ובנו לאחר שמונה שנים שבהם שהה ברוסיה. הסרט היה מועמד בשבע קטגוריות בטקס פרס אופיר 2004 והשתתף בפסטיבלים רבים ברחבי העולם. בפסטיבלים בקנדה ובבלגיה אף זכה בפרסים.

https://vod.walla.co.il/movie/2854323

ריאיון עם צ'ה גווארה: באופן נדיר, ראיינה כתבת רשת הטלוויזיה האמריקאית אי.בי.סי, ליזה הווארד, את המהפכן הקובני-ארגנטיני, ד"ר ארנסטו צ'ה גווארה, בלשכתו במשרד התעשייה של קובה בפברואר 1964. הריאיון ארך 47 דקות, והיה אחד הבודדים שצ'ה גווארה העניק לטלוויזיה; אך רק 22 דקות מתוכו שודרו בטלוויזיה האמריקאית. זו הגרסה הארוכה והמלאה של המסמך ההיסטורי, באנגלית ובספרדית, בו מסביר גווארה את עיקרי המהפכה הקובנית ואת יעדיה.

https://www.youtube.com/watch?v=DLBmnFUONzs

אמל מורקוס: הזמרת הנודעת מבצעת בסרטון זה את השיר "זרה בעיר רחוקה", יחד עם סטודנטים מאוניברסיטת ברקלי. הביצוע התקיים במסגרת פסטיבל המזרח התיכון של ברקלי, במארס 2018 במרכז המוסיקה המקומי. הקונצרט בניצוחה של כריסטיאן קראם.

https://www.youtube.com/watch?v=zuDEIwmnAcA

ספר לימי קורונה: "המניפסט הקומוניסטי"

מערכת "זו הדרך" ממליצה מדי שבוע על ספר לקריאה בימי נגיף הקורונה. הפעם: "מניפסט המפלגה הקומוניסטית" של קרל מרקס ופרידריך אנגלס. רוח הבלהות המהלכת על פני אירופה בימים אלה היא אמנם רוח הבלהות של הנגיף קוביד-19; אבל כוחה של קריאה זו – דווקא בעידן של משבר בריאותי, סביבתי, כלכלי ופוליטי – רב עכשיו מתמיד.

ממש בסופו של המנשר המהפכני, שפורסם ב-1848, נכתב: "הקומוניסטים עושים בכל מקום לפיתוח הקשרים וההסכמה בין המפלגות הדמוקרטיות של כל הארצות", אך "לזרא היא לקומוניסטים להעלים את השקפותיהם וכוונותיהם". התרגום בגרסה המקוונת הוא מיושן, עברית של שנות ה-50, אבל הכוונה ברורה.

לגרסה המלאה המקוונת של ה"מניפסט":

https://www.marxists.org/hebrew/Cm/CM.htm

גירוש גם בימי קורונה

אנשי המנהל האזרחי, מלווים בג׳יפים צבאיים ומצוידים בדחפור ובשתי משאיות עם מנוף, הגיעו בשבוע שעבר (26.3) לח׳רבת איבזיק שבצפון בקעת הירדן בשטחים הפלסטיניים הכבושים. הכוחות החרימו מוטות ויריעות שנועדו להקמת אוהלים – שניים מהם נועדו לשמש כמרפאה, ארבעה - כמענה חירום לתושבים שפונו מבתיהם, ושניים - כמסגדים. כמו כן החרימו הכוחות צריף פח שעמד במקום כבר למעלה משנתיים, גנרטור, שקי חול ומלט וארבעה משטחי בלוקים שנועדו לריצוף האוהלים. הכוחות הרסו ארבעה משטחי בלוקים נוספים.

מהארגון בצלם נמסר: ״בימים בהם העולם כולו מתמודד עם משבר בריאות חסר תקדים ומשתק, מקדיש הצבא הישראלי זמן ומשאבים להתעמרות בקהילות הפגיעות ביותר, שישראל מנסה לגרש ממקום מושבן מזה עשורים. התנכלות להתארגנות קהילתית, שנועדה לספק טיפול רפואי ראשוני לחולים, אינה רק מופע אכזרי במיוחד של שגרת ההתעמרות בקהילות אלה אלא גם הפרה של כללי התנהגות הומניים והומניטריים בסיסיים בשעת חירום. מן הראוי שבצבא ובממשלת ישראל יפנימו שבניגוד להם מגפות אינן מבחינות בין בני אדם על בסיס לאומי, דתי או אתני, ושגם בימים אלה – ודווקא בהם ובעיקר בהם – על ישראל מוטלת האחריות לבריאותם ולשלומם של חמשת מיליון הפלסטינים החיים תחת שליטתה״.

בנוסף להריסה החמורה והמזעזעת של המרפאה בימים קשים אלה, ממשיך המנהל האזרחי בשגרת ההרס שלו. בשבוע האחרון הרס המנהל שלושה בתים ששימשו כמגורים עונתיים של חקלאים בכפר עין א-דיוק א-תחתא ממערב ליריחו.

צעדים אלה הם חלק ממדיניות בת עשרות שנים אותה מיישמות הרשויות הישראליות: גירוש – לכאורה פינוי מרצון – של עשרות קהילות פלסטיניות הפזורות בשטח סי, וזאת באמצעות כפיית מציאות מייאשת וקשה מנשוא על תושביהן. מאחורי התנהלות בלתי חוקית זו של הרשויות הישראליות עומדת מטרה פוליטית: לקבוע עובדות בשטח ולהשתלט על שטחים כדי לספחם דה-פקטו לישראל, ובכך לסלול את הדרך לסיפוחם הרשמי במסגרת הסדר עתידי.

ההרוג ה-11: קורבן נוסף לתאונות בענף הבנייה

השבוע (29.3) נהרג עובד שנפל מגובה באתר בנייה. ההרוג הוא חוסיין עטאללה בן 28 מעילוט, ההרוג ה-11 בתאונות עבודה מאז תחילת השנה, והרביעי בענף הבניין. עטאללה נפל מגג מבנה בגובה חמישה מטרים בעת הריסת קיר במהלך עבודות שיפוצים ביפיע. בשבוע שעבר נפצע עובד בתאונת עבודה באתר בניה ברעננה, ופונה במצב בינוני לבית החולים מאיר עם חבלת ראש. כן נפגעו בשבוע שעבר שני עובדים מחפץ כבד שנפל עליהם במפעל באשקלון. שניהם פונו לבית החולים ברזילי.

ד״ר הדס תגרי, מנהלת הקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה, מסרה בעקבות האירועים: ״גם בימים אלה, בהם אנו ספונים בבתים בחשש מפני המגיפה, תאונות העבודה ממשיכות בשלהן. אנו מונים היום בצער רב את העובד ה-11 שנהרג בתאונות עבודה מתחילת השנה. אנו מוטרדים מאוד מכך שהממשלה, אשר התירה באופן חריג המשך עבודה מלאה באתרי הבנייה, לא קבעה הסדרים מספקים להגנה על העובדים בענף מפני הידבקות בקורונה, וזאת על אף שאופי העבודה בענף כרוך בהתקהלות של אנשים רבים״.

ד״ר תגרי הוסיפה: ״יתר על כן, אפילו שגרת הפיקוח הרגילה קוצצה באופן אבסורדי ב-70%. נוכח הסכנה הכרוכה בכך, פנינו בשבוע שעבר במכתב לראש הממשלה ולשרי העבודה והרווחה, הבריאות והשיכון, בדרישה שישקלו את ההצדקה להמשך העבודה בענף בנסיבות הקיימות, ושיבטיחו הגנה מקיפה לעובדים הנדרשים בכל זאת לעבוד״.

המשטרה אסרה להפגין מול ביתו של גנץ

כמאה פעילי המחאה ״דגל שחור״ הפגינו (28.3) ליד ביתו של יו״ר חוסן לישראל, ח״כ בני גנץ, בעקבות החלטתו לחבור לממשלה הימין הקיצוני בראשות יו״ר הליכוד בנימין נתניהו. המשטרה הציבה מחסומים במרחק שלושה רחובות מביתו של גנץ כדי למנוע מחאה במקום. מארגני המחאה מסרו: ״נבחרי ציבור שמבקשים להרחיק מהם את הציבור – לא ראויים להיקרא מנהיגים. יצאנו להיאבק למען הדמוקרטיה ובכך נמשיך. אנו מצפים מחברי הכנסת של חוסן לישראל לעמוד בהבטחותיהם מהשבוע האחרון – להשאיר את אדלשטיין מחוץ לתפקיד יו״ר הכנסת ולחוקק את החוקים נגד שחיתות שהם חתומים עליהם״.

מק״י תל אביב - קבוצת פעולה פמיניסטית מגדר, מעמד ומאבקים: מפגשי קריאה ודיון

קבוצת קריאה וירטואלית לתיאוריה מרקסיסטית ופמיניסטית

פרטים והרשמה בכתובת:

https://forms.gle/FFYz5CnESRrC2D1s5

לקוראי ״זו הדרך״ ולמפיציו

״זו הדרך״ יוסיף להופיע מדי שבוע במהלך כל משבר הקורונה. החל בשבוע זה יופיע השבועון רק במהדורה מקוונת. המערכת מזמינה את הקוראים ואת מפיצי ״זו הדרך״ לשלוח אליה כתובות דוא״ל על מנת להבטיח קבלת הגיליונות. כמו כן, המערכת מעוניינת לקבל ידיעות, מכתבים ומאמרי דעה. במקביל מתפרסמות מדי יום ידיעות באתר מק״י (www.maki.org.il). פניות למערכת - באמצעות דוא״ל: zohaderekh@gmail.com

ת״ד 26205, ת״א 6126102, טל׳ 03-6293944, פקס 03-6297263, info@maki.org.il
אתר מק״י : www.maki.org.il , אתר חד״ש : www.hadash.org.il